

บทที่ 6

บทบาทของโทรทัศน์ทางการศึกษาในต่างประเทศ

ในระหว่างปี 1960-1970 อันเป็นระยะของความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี (Technological Explosion) โทรทัศน์ได้ถูกนำมาใช้ในรูปแบบต่าง ๆ ในทางการศึกษา มีการปรับปรุงและวิจัยตลอดมา โดยมีนักวิชาการ นักออกแบบ นักศิลปะ ช่างภาพ และผู้ชำนาญต่าง ๆ ได้ร่วมมือกันค้นคว้าทดลองแลกเปลี่ยนรายการซึ่งกันและกัน มีการตั้งสาขาถ่ายทอด (Net Work) เพื่อให้สามารถส่งรายการไปไกลทั่วประเทศ ในปี 1961 สหรัฐอเมริกาใช้เครื่องบินเป็นสถานีถ่ายทอดรายการ เรียกว่า E.T.V. by Aircraft หรือ Flying Aerial บางที่เรียกว่า Flying School มีศูนย์อยู่ที่ Purdue University เมือง Lafayette มลรัฐ Indiana มีเจ้าหน้าที่ 6 คน ทำหน้าที่ช่างเทคนิค 3 คน และดำเนินรายการอีก 3 คน ผู้ทำหน้าที่ครูโทรทัศน์ทั้งสิ้นมี 20 คน (ชาย 12 คน หญิง 8 คน) โดยทำการคัดเลือกจากครูโทรทัศน์ชั้นเยี่ยม จำนวน 300 คน จาก 6 มลรัฐ ซึ่งมีคุณสมบัติคือ บุคลิกดี น้ำเสียงดี ความรู้ดี และมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ทางโทรทัศน์ (ซึ่งจะต้องมีทั้งเสียงและภาพ) ได้ดีอีกด้วย จากการผลิตรายการแล้ว บันทึกเป็นเทปโทรทัศน์ (Video Tape) ออกอากาศโดยใช้เครื่องบิน 2 ลำ ผลัดเปลี่ยนกันบินวนในระดับสูง 16,000 - 18,000 ฟุต สามารถออกอากาศในรัศมี 400 ไมล์ นับว่าได้ไกลกว่าสถานีที่ตั้งอยู่บนพื้นดินประมาณ 20 เท่า มีโรงเรียนรับรายการได้ถึง 17,000 โรงเรียน นักเรียนชั้นประถมและมัธยมประมาณ 13 ล้านคน รวมถึงหมู่บ้านและชุมชนต่าง ๆ ด้วย รายการแต่ละรายการใช้เวลาประมาณ 15-20 นาที สำหรับนักเรียนชั้นประถม (สัปดาห์ละ 2-4 ครั้ง ตามตารางกำหนด) มีพื้นที่ที่สามารถรับรายการได้ครอบคลุมถึง 6 รัฐ คือ Indiana, Illinois, Kentucky, Michigan, Ohio และ Canada สำหรับ Canada นั้นรับได้บางส่วนของพื้นที่ นับว่าโรงเรียนโทรทัศน์ทางอากาศ (The Airborne Television Lessons) ประหยัดทั้งกำลังคน เวลา และงบประมาณเป็นอันมาก เฉลี่ยแล้วเสียค่าใช้จ่ายพอ ๆ กับหนังสือเรียนเพียงเล่มเดียว คือตกปีละ 1 เหรียญ ต่อนักเรียน 1 คน

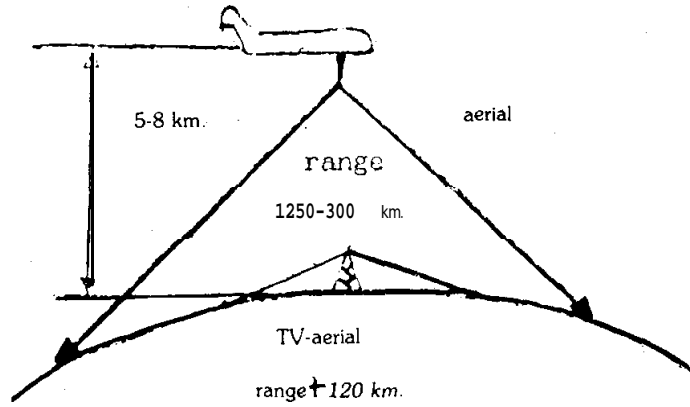
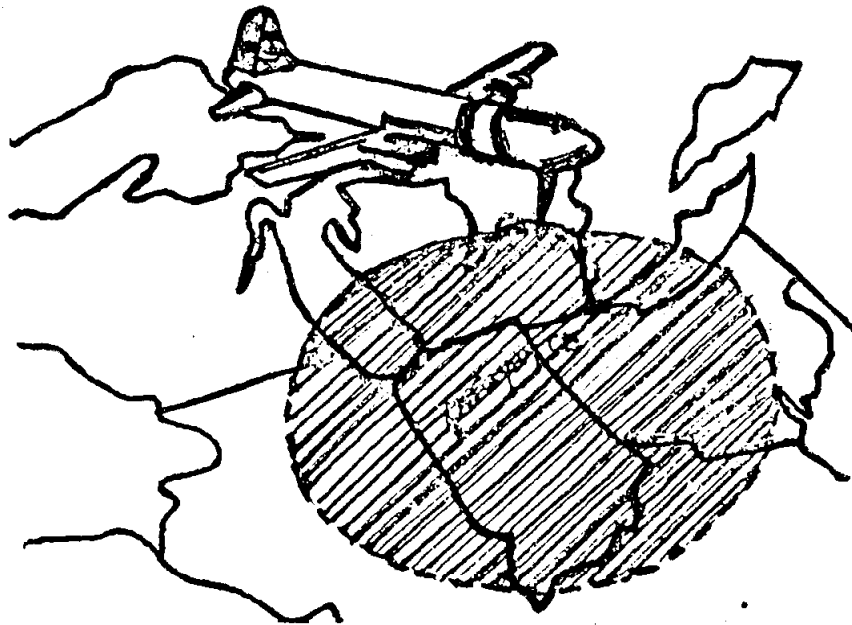

Diagram Showing Coverage of airborne Television Compound that obtained from an ordinary Television aerial mast

ได้มีการวิจัยถึงผลของรายการบทเรียนทางโทรทัศน์ ปรากฏผลว่านักเรียนที่เรียนกับโทรทัศน์เรียนดีขึ้น วิชาต่าง ๆ เช่น ศิลป์ ภาษา คณิตศาสตร์ มีผลการเรียนได้ดีเช่นเดียวกับนักเรียนที่เรียนกับครูสอนจริง ๆ และชั้นที่ใช้โทรทัศน์ช่วยการเรียน การสอน ครูประจำชั้นจะมีเวลาสำหรับกวดขันนักเรียนได้มากขึ้นด้วย

นอกจากการนำโทรทัศน์ไปใช้ประโยชน์ต่อการศึกษาในโรงเรียนแล้ว สหรัฐได้ขยายการศึกษาทางโทรทัศน์ไปให้แก่ประชาชนทั่วไปด้วย ซึ่งมีสถานีโทรทัศน์อีกเป็นจำนวนมาก

Bird's eye view of area covered by airborne Television

ที่มีการสอนวิชาต่าง ๆ มากมายแก่ประชาชน มีการรับสมัครผู้เรียนทางไปรษณีย์ มีการลงทะเบียนเรียนวิชาที่มีหน่วยกิตการเรียน มีการสอนวัดผลการเรียนอย่างจริงจัง วิชาที่สอนมีมากมาย เช่น คณิตศาสตร์ ชีววิทยา ดาราศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ภาษารัสเซีย สเปน ญ สังคมวิทยา จิตวิทยา ดนตรี ศิลปะ รัฐศาสตร์ ศิลปะการพูด ธุรกิจศิลป์ และบัญชี เป็นต้น ซึ่งได้รับการนิยมนกันอย่างกว้างขวางมาก การออกอากาศจากสถานีโดยตรงในลักษณะเช่นนี้ ในบางครั้งเครื่องรับของผู้เรียนอาจอยู่นอกเขตรัศมีสถานีส่ง ทำให้รับรายการไม่ได้จึงต้องมีสถานีถ่ายทอดรายการ (Net Work) ต่าง ๆ ทั่วประเทศ หรืออาจใช้เครื่องบินถ่ายทอดตั้งที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ในปี 1967 สหรัฐมีสถาบันทางการศึกษา ถึง แห่ง ที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการผลิตรายการโทรทัศน์ศึกษา คือ

1. The American Council on Education
2. The Association for Education by Radio-Television.
3. The National Association of Educational Broadcasters.
4. The Association of Land-Givant Colleges and Universities
5. The National Association of State Universities
6. The National Council of Chief State School officers
7. The National Education Association

ทั้ง 7 สถาบันได้จัดตั้งขึ้นโดยได้รับการอุปถัมภ์จากมูลนิธิฟอร์ด จัดรายการโทรทัศน์ศึกษา จากระดับประถมศึกษา วิทยาลัย จนถึงมหาวิทยาลัย มีสถานีทั้งหมด 87 สถานี และสถานีถ่ายทอดวงจรปิด ประมาณ 500 สถานี

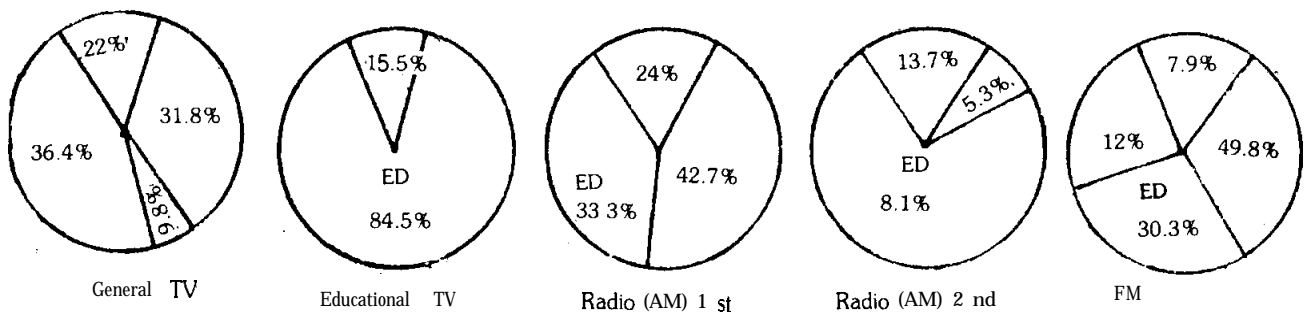
ในประเทศอื่น ๆ ก็มีการเคลื่อนไหวที่จะนำเอาโทรทัศน์มาใช้ประโยชน์ในทางการศึกษาทั้งในและนอกห้องเรียน เพื่อเพิ่มเติมขยายความรู้ที่นักเรียนได้รับไปแล้วจากการสอนให้สมบูรณ์มากขึ้น เป็นต้นว่า ประเทศอังกฤษซึ่งเริ่ม E.T.V. ในปี พ.ศ.2500 (หลังสหรัฐ 4 ปี) ได้แก่ สถานี B.B.C. และการโทรทัศน์อิสระของ I.T.A. (INDEPENDENCE TELEVISION AUTHORITY) ในฝรั่งเศส รัฐเป็นผู้จัดโดยมีสำนักงานวิทยุและโทรทัศน์ โรงเรียนดำเนินงาน R.T.S. (Radio Television Scholaire) มีการทดลองใช้ E.T.V. ตั้งแต่ปี 1950 และเริ่มใช้ในมหาวิทยาลัยในปี 1953 และใช้สอนโดยโทรทัศน์สีในปี 1966

วิทยุโทรทัศน์ในโรงเรียนนั้น มีจุดประสงค์เพื่อเสนอรายการให้ความรู้เพิ่มเติม นอกเหนือจากที่นักเรียนได้รับการสอนของครูในห้องเรียน โดยจัดรายการไปสู่โรงเรียน ประถมและมัธยม นอกจากนี้ยังจัดรายการสอนผู้ใหญ่อีกด้วย โดยเสนอตอนเช้าวันเสาร์และ วันอาทิตย์ เสนอตอนค่ำวันจันทร์ถึงศุกร์ เป็นรายการที่จัดทำเพื่อสนองความสนใจในครอบครัว เช่น รายการการช้อปปิ้งยานพาหนะ การมีบุตร การดูแลบ้าน การครัว การปฐมพยาบาล นอกจากนี้ยังมีการสอนภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษาเยอรมัน ภาษาฝรั่งเศส และภาษา รัสเซีย เป็นต้น

นอกจากนี้ก็มีศูนย์ผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาอีกหลายแห่งทั่วประเทศ เช่น ศูนย์การสอนทางโทรทัศน์ขององค์การศึกษา (Inner London Education Authority) สอน วิชาชั้นสูงแก่วิทยาลัยเทคนิค วิทยาลัยครู วิทยาลัยการพาณิชย์ วิทยาลัยศิลปะ และสถาบันที่ไม่เกี่ยวกับวิชาชีพ วิทยาลัยการศึกษา Jordan Hills ที่เมืองกลาสโกว์ ผลิตรายการสอนทาง โทรทัศน์โดยบันทึกเป็นวิดีโอเทป แล้วส่งไปให้สถานีโทรทัศน์ของกลาสโกว์ส่งด้วยระบบวงจร ปิดไปตามโรงเรียนต่าง ๆ ประมาณ 350 โรงเรียน ศูนย์โทรทัศน์ของมูลนิธิทอมสัน (Thomson Foundation Television Center) เป็นศูนย์อบรมผู้ผลิตรายการโทรทัศน์มูลนิธิ ให้ทุนประเทศ กำลังพัฒนาส่งคนมารับการอบรมด้านการผลิต การกำกับรายการ กราฟฟิก การถ่ายทำภาพยนตร์ และความรู้ทางช่างอิเล็กทรอนิกส์

ที่น่าสนใจคือ ศูนย์วิทยุโทรทัศน์ เพื่อการศึกษาโพ้นทะเล เรียกอย่อ ๆ ว่า CETO (Center of Educational Television Oversea) องค์การนี้ตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ.2505 ด้วยความมุ่งหมาย ที่จะช่วยรัฐบาลหรือองค์การวิทยุโทรทัศน์ของประเทศที่กำลังพัฒนาโพ้นทะเลให้เป็นประโยชน์ในการศึกษาโดยเฉพาะการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษาในโรงเรียน ศูนย์โทรทัศน์ซีโต เป็นของเอกชน มิได้ดำเนินงานเพื่อหากำไร หน้าที่สำคัญของศูนย์โทรทัศน์ซีโต แห่งประเทศ อังกฤษ คือ ให้คำแนะนำแก่องค์การที่เกี่ยวข้องกับโทรทัศน์เพื่อการศึกษาในประเทศที่กำลัง พัฒนาทั้งในและนอกเครือจักรภพอังกฤษให้การฝึกอบรมแก่เจ้าหน้าที่ทั้งในด้านการผลิตและ การใช้รายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา ทำการวิจัยเกี่ยวกับความต้องการของประเทศโพ้นทะเล และผลิตรายการโทรทัศน์ที่จะใช้ได้ในประเทศเหล่านั้นด้วย (พ.ศ.2511 เคยส่งผู้เชี่ยวชาญ ของศูนย์มาช่วยอบรมด้านการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาแก่ผู้รับการอบรมจากหน่วยงานโทรทัศน์ของไทย โดยใช้สถานีโทรทัศน์กองทัพบกเป็นสถานที่ฝึกอบรมเป็นเวลา 19 วัน)

นอกจากประเทศฝรั่งเศสแล้วยังมีการใช้วิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาในประเทศแคนาดา อิตาลี เนเธอร์แลนด์ ในภาคพื้นเอเชียก็มีประเทศมาเลเซีย สิงคโปร์ เกาหลี ฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐประชาชนจีน ไทย และญี่ปุ่น โดยเฉพาะประเทศญี่ปุ่นมีสถานี N.H.K. (Nippon Hoso Kyokai) or Japan Broadcasting Corporation เป็นรัฐวิสาหกิจแห่งเดียวในญี่ปุ่นที่ดำเนินการส่งวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ (ปี พ.ศ.2496) นอกนั้นเป็นของเอกชน ปัจจุบัน N.H.K. มีข่าย (Net Work) การกระจายเสียงวิทยุและโทรทัศน์ทั่วประเทศ การแบ่งรายการต่างๆ ของวิทยุและโทรทัศน์ของ N.H.K. ในปี พ.ศ.2515 โดยอาศัยชนิดของรายการใหญ่ๆ ในสัปดาห์หนึ่งจะได้ดังนี้

ประเทศญี่ปุ่นกระจายเสียงทางระบบวิทยุกระจายเสียง เพื่อประโยชน์ทางการศึกษาโดยเฉพาะทางด้านภาษาต่างประเทศ มีสอนถึง 6 ภาษาด้วยกัน คือ อังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมัน จีน รัสเซีย และสเปน รายการเกี่ยวกับการเกษตร การประมง รายการสำหรับเด็ก เยาวชน บริหารธุรกิจ รายการวิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรม

จากเอกสารของ UNESCO ได้แสดงรายการของการตั้งสถานีโทรทัศน์ของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ดังนี้คือ

ปี 1950 เม็กซิโก

1951 อาเจนตินา บราซิล เนเธอร์แลนด์ สเปน

1953 เซคโกสโลวาเกีย ญี่ปุ่น ฟิลิปปินส์ สวิสเซอร์แลนด์

1954 บัลแกเรีย โคโลมโบ เดนมาร์ก อิตาลี โมร็อกโค นอร์เวย์ เปโตรโกรีโก สวีเดน

1955 ไอซ์แลนด์ ลักเซมเบิร์ก ประเทศไทย

1956 อัลจีเรีย ออสเตรเลีย ไชปรัส เอลซาลวาดอร์ กัวเตมาลา อีรัก เกาหลี
นิการากัว ปอร์ตุเกตุ อูรุกวัย

1957 ฟินแลนด์ ฮองกง ภูมาเนีย ซาอุดีอาระเบีย

1958 เบอมีวดา จีน อิหร่าน อังกฤษ

1959 ไฮติ ฮอนดูรัส อินเดีย เลบานอน นิวซีแลนด์ ไนจีเรีย และปานามา

1960 อีจีปต์ คอสตาริกา โรดิเชีย ซีเรีย

1961 อัลบาเนีย โบลิเวีย กัมพูชา ไออร์แลนด์ แซมเบีย

1962 โบลิเวีย โปแลนด์ สเปน สวิตเซอร์แลนด์ ไทย เวียดนาม กรีนิซ ประเทศ โคลอมเบีย

1963 กามอน มาเลเซีย และสิงคโปร์

ประวัติความเป็นมาของวิทยุโทรทัศน์ในประเทศไทย

บริษัทไทยโทรทัศน์จำกัด เป็นแห่งแรกที่จัดตั้งสถานีวิทยุโทรทัศน์ขึ้นในประเทศไทย โดยเริ่มกระจายเสียงเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2498 นับเป็นแห่งที่ 3 ของเอเชีย ภายหลังจากญี่ปุ่น และฟิลิปปินส์ โดยใช้เวลาในการเตรียมการเพียง 1 ปี เป็นรัฐวิสาหกิจเพราะรัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐมีหุ้นส่วนอยู่เต็มร้อยเปอร์เซ็นต์ โดยมีเงินทุนชั้นแรกของบริษัทไทยโทรทัศน์จำกัด กำหนดไว้ 25 ล้านบาท ออกเป็นหุ้นทั้งหมด 25,000 หุ้น กรมประชาสัมพันธ์ซื้อหุ้นมากที่สุด รองลงมาได้แก่กระทรวงการคลัง โรงงานยาสูบ กองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ กรมตำรวจ สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล และโรงงานสุราบางยี่ขัน โดยจดทะเบียนก่อตั้งบริษัท เมื่อ 23 กันยายน 2495 การแพร่ภาพได้ดำเนินเรื่อยมา จนกระทั่งเมื่อวันที่ 9 เมษายน 2520 ได้ยุบกิจการเปลี่ยนเป็น “องค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย”

วันที่ 25 มกราคม 2501 กองทัพบกก็ได้เปิดการแพร่ภาพออกอากาศของสถานีกองทัพบก (ช่อง 7) โดยใช้งบประมาณ 12 ล้านบาท ต่อมาได้ก่อตั้งสถานีวิทยุโทรทัศน์ขึ้นในต่างจังหวัด คือ ที่ลำปาง (ช่อง 8) พ.ศ.2505, ขอนแก่น (ช่อง 5) พ.ศ.2505, หาดใหญ่ (ช่อง 10) พ.ศ. 2510, ภูเก็ต (ช่อง 9) พ.ศ.2515, สุราษฎร์ธานี (ช่อง 7) พ.ศ.2519 และได้ตั้งสถานีวิทยุโทรทัศน์สีในนครหลวงฯ ขึ้นอีก 2 แห่ง ในเวลาต่อมาคือ ช่อง 7 สี ในปี 2510 และช่อง 3 สี ในปี 2513 ส่วนทางบริษัทไทยโทรทัศน์ก็ตั้งช่อง 9 สี ระบบ 625 เส้น ในปี 2513 ด้วย สรุปแล้ว (ปี 2518) มีสถานีโทรทัศน์ในกรุงเทพมหานคร 4 สถานี (5 ช่อง) และในส่วนภูมิภาค 4 สถานี

รัฐบาลมีความมุ่งหมายที่จะขยายบริการโทรทัศน์ให้กว้างขวางออกไป เพื่อให้ประชาชนทั่วไปสามารถรับชมรายการได้ จึงได้มอบหมายให้กรมประชาสัมพันธ์ จัดทำโครงการขยายบริการด้านโทรทัศน์ โดยได้รับความร่วมมือช่วยเหลือจากรัฐบาลประเทศอังกฤษ และรัฐบาลประเทศญี่ปุ่นภายใต้แผนโคลัมโบ งานนี้เป็นโครงการหนึ่งในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติระยะที่สาม โดยมีโครงการจัดตั้งสถานีโทรทัศน์ขึ้นระยะแรกจำนวนหนึ่ง คือ ที่ ลพบุรี นครสวรรค์ พิษณุโลก เด่นชัย (แพร่) ปางปวย (ลำปาง) เชียงราย ดอยขุนตาลน้อย (ลำพูน) พัทลุง ภูเก็ต นครศรีธรรมราช และยะลา สถานีโทรทัศน์เหล่านี้กำลังอยู่ในระหว่างวางแผนงานขั้นสุดท้าย ด้านวิศวกรรม และควรจะมีการดำเนินการก่อสร้างขึ้นภายในอนาคตอันใกล้ โครงการต่อจากนี้ก็จะขยายบริการโทรทัศน์ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคตะวันตกของประเทศไทยด้วย สถานีโทรทัศน์ตามโครงการเหล่านี้จะมีการเชื่อมโยงกับห้องส่งโทรทัศน์ท้องถิ่น และห้องส่งโทรทัศน์ในกรุงเทพมหานคร ประชาชนทั่วไปทั่วประเทศ (จากการสำรวจ

สามะโนประชากรปี 2523 ประชาชนทั่วประเทศมีเครื่องรับโทรทัศน์ร้อยละ 23.4 ของครัวเรือนทั้งหมด) ก็สามารถรับชมรายการโทรทัศน์เดียวกันได้พร้อมกันในเวลาอันเดียวกัน

โทรทัศน์เพื่อการสอนของกรุงเทพมหานคร (ก.ท.ม.)

จากแผนพัฒนาการศึกษาของประเทศไทย ปี 2503 ที่มีการขยายชั้นเรียนภาคบังคับจากชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เป็นชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 ทำให้เกิดปัญหาโรงเรียนมีจำนวนไม่สอดคล้องกับจำนวนนักเรียนที่เพิ่มขึ้น เทศบาลนครกรุงเทพประสบปัญหาด้านอาคารเรียน และจำนวนครู และอุปกรณ์การสอนที่ไม่สอดคล้องกันจึงได้จัด “โครงการจัดรายการโทรทัศน์ศึกษาเทศบาลนครกรุงเทพ ชั้นทดลอง” ขึ้นโดยได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี ให้เทศบาลร่วมมือกันระหว่างสถานีโทรทัศน์ช่อง 9 (ช่อง 4 เดิม) และกระทรวงศึกษาธิการ โดยแบ่งหน้าที่รับผิดชอบคือ สถานีโทรทัศน์ช่อง 9 รับผิดชอบด้านสถานี เครื่องมือ อุปกรณ์ เจ้าหน้าที่ เทคนิค กระทรวงศึกษาธิการรับผิดชอบด้านให้คำแนะนำ และเป็นที่ปรึกษาด้านวิชาการ ส่วนกองการศึกษา-เทศบาลฯ รับผิดชอบทางด้านการจัดรายการ ตัวบุคลากร อุปกรณ์การสอน งบประมาณ และอื่น ๆ เกี่ยวกับการดำเนินรายการ

เทศบาลนครกรุงเทพ ได้เริ่มจัดโทรทัศน์เพื่อการศึกษา เมื่อวันที่ 26 ตุลาคม 2507 แบบวงจรเปิด (Open Circuit) ในระยะแรกบันทึกเป็นเทปก่อนออกรายการสัปดาห์ละ 3 วัน คือ จันทร์ พุธ ศุกร์ ต่อมาในปี 2509 ก็สามารถจัดรายการทุกวัน ตั้งแต่จันทร์ถึงศุกร์ ในระดับชั้น ป.3-ป.4 จนถึงชั้น ป.7 ในวิชาสังคมศึกษา ภาษาไทย วิทยาศาสตร์ ศิลปะ ขบร้อง และภาษาอังกฤษ มีโรงเรียนรับชมรายการทั้งสิ้นประมาณ 300 โรงเรียน มีการผลิตคู่มือการสอนบทโทรทัศน์ให้แก่โรงเรียน แจกจ่ายเครื่องรับโทรทัศน์ให้โรงเรียนเทศบาลอย่างน้อยโรงละ 1 เครื่อง มีการประเมินผลการเรียนเป็นระยะ ๆ เพื่อนำไปปรับปรุงรายการให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น เนื้อหาของรายการก็จัดให้ใกล้เคียงกับเนื้อหาในหลักสูตรของนักเรียนมากที่สุด นับว่าโทรทัศน์ศึกษาของเทศบาลนครกรุงเทพ สามารถช่วยบริการการศึกษาแก่โรงเรียนได้เป็นอย่างมาก โดยเฉพาะโรงเรียนที่ขาดครูที่ชำนาญ และขาดประสบการณ์ด้านการสอน ทั้งโรงเรียนในข่ายของเทศบาลเอง และโรงเรียนในชุมชนใกล้เคียง เช่น โรงเรียนราษฎร์ และโรงเรียนของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งคิดเป็นจำนวนนักเรียนทั้งสิ้นประมาณถึง 1 แสนคน การจัดโทรทัศน์เพื่อการสอนของกรุงเทพมหานครดำเนินไปถึงปี พ.ศ.2523 ก็ต้องหยุดดำเนินการเพราะขาดงบประมาณ

โทรทัศน์เพื่อการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ

โทรทัศน์เพื่อการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ศูนย์เทคโนโลยีการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ เป็นผู้ดำเนินงานในชื่อว่า “โครงการของศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษาด้านโทรทัศน์ศึกษา” โครงการนี้มีระยะเวลา 4 ปี โดยเริ่มปี พ.ศ.2516 และจะสมบูรณ์ในปี พ.ศ.2519 ลักษณะของรายการเป็นแบบ Educational Television คือส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการ ศิลป วัฒนธรรม อาชีพ เทคโนโลยีใหม่ ๆ แก่นักเรียน และประชาชนทั่วไป โดยมีวัตถุประสงค์หลัก 2 ข้อ คือ

1. เพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยใช้อุปกรณ์การสอนช่วยการสอนของครู
2. เป็นแหล่งให้มีการพัฒนาทางด้านปัญญา และปลูกฝังทัศนคติที่ดีแก่เด็ก ซึ่งเป็นกำลังของชาติในอนาคต

การออกรายการโทรทัศน์ศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ จัดรายการทั้งสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 และสถานีไทยโทรทัศน์ช่อง 9 (ช่อง 4 เดิม) มีผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการนี้คือ โรงเรียนมัธยม 810 โรง ครูจำนวน 3,000 คน นักเรียน 8,400 คน เจ้าหน้าที่ศูนย์ผลิตรายการ 40 คน เวลาที่ออกรายการส่วนมากเป็นเวลาเย็น มีทั้งรายการละ 5 นาที และ 30 นาที ชื่อของรายการสามารถเข้าใจลักษณะ เนื้อหาของรายการได้ เช่น วิทยากรก้าวหน้า งานศิลป์ที่น่าสนใจ อาชีพคนไทย รู้ไว้ได้ประโยชน์ วิทยาศาสตร์กับชีวิต สังคมกับชีวิต แนวทางอาชีพ การศึกษาพัฒนาแนะนำการท่องเที่ยว งานอดิเรก 5 นาทีทอง นอกจากรายการเหล่านี้แล้ว ยังมีรายการ “โรงเรียนฤดูร้อน” ที่จัดขึ้นในราวเดือนเมษายน ซึ่งโรงเรียนส่วนใหญ่ปิดภาคเรียนและนักเรียนอยู่กับบ้าน ออกรายการละ 2 ชั่วโมง ทุกวันจันทร์ถึงศุกร์ เว้นวันเสาร์ อาทิตย์ ตั้งแต่เวลา 10.00 น.-12.00 น. หรือ 11.00 น.-13.00 น. หรือ 12.00 น.-14.00 น. มีทั้งรายการสดและรายการเทปที่ดีเด่น เคยออกอากาศมาแล้วในรอบ 15 ปี ปัจจุบันกระทรวงศึกษาธิการ กำลังดำเนินการปรับปรุงรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาต่อไป โดยจัดรายการ ณ สถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 และสถานีโทรทัศน์ช่อง 9 ทุกวันเสาร์และวันอาทิตย์ ตัวอย่างชื่อรายการ เช่น เมืองไทยนี้ดี เพื่อนของเด็ก ศึกษาพาที วิทยากรก้าวหน้า การแสดงจากกรมศิลปากร รู้ไว้ได้ประโยชน์ เมืองไทย 5 นาที สารคดีศึกษา และเสาร์สโมสรร เป็นต้น

โทรทัศน์วงจรปิดและ วงจรเปิดของสถาบันการศึกษาของไทย

ปัจจุบันโทรทัศน์วงจรปิดในประเทศไทย มีการใช้กันอย่างแพร่หลายในสถาบันทางการศึกษาหลายแห่ง เริ่มด้วยคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ นำมาใช้ครั้งแรกในปี 2506 เพื่อแก้ปัญหาจำนวนนักศึกษาที่มีจำนวนมาก อาจารย์ผู้สอนไม่เพียงพอและห้องเรียนจำกัด นอกจากนี้ก็มีที่คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เริ่มใช้ในปี 2507 มีการเตรียมอุปกรณ์ประกอบรายการบันทึกเทปจัดทำอย่างประณีต มีคุณค่าทางการศึกษาสูงยิ่ง เช่น การสาธิตทางกายวิภาค การผ่าตัดคนไข้ การศึกษาเกี่ยวกับคนไข้กรณีพิเศษ เป็นต้น คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ก็ได้นำโทรทัศน์มาใช้เกี่ยวกับการสอนแบบจุลภาค (Micro Teaching) เพื่อปรับปรุงการสอนของนักศึกษาฝึกสอน และอาจารย์นิเทศก์และมีโครงการจะขยายงานให้กว้างขวางออกไป คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จัดหลักสูตรโทรทัศน์ในการเรียนการสอน เพื่อฝึกให้นักศึกษามีความรู้ทั้งทางทฤษฎีและปฏิบัติ เพื่อประกอบอาชีพในอนาคต มหาวิทยาลัยรามคำแหงใช้โทรทัศน์วงจรปิด เพื่อแก้ปัญหา นักศึกษาชั้น และห้องเรียนจำกัด (เริ่มปี 2514) และมีการใช้โทรทัศน์วงจรเปิดในการสอนด้วย ในปัจจุบัน (ปีการศึกษา 2527) มหาวิทยาลัยรามคำแหงได้เปิดสอนกระบวนวิชาต่าง ๆ ของชั้นปีที่ 1, 2, 3, 4 ทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 9 อสมท. และสถานีโทรทัศน์ช่อง 7 สี โดยจัดบรรยายตั้งแต่วันจันทร์-ศุกร์ เป็นระยะเวลา 14 สัปดาห์ของแต่ละภาคเรียนปกติ การบรรยายแต่ละครั้งใช้เวลา 55 นาที และเนื่องจากมีเวลาสำหรับการบรรยายที่จำกัด มหาวิทยาลัยรามคำแหงคงจัดให้มีการบรรยายกระบวนวิชาบางวิชาเท่านั้น เช่น ช่อง 7 สี จัดบรรยายเพียง 20 กระบวนวิชา ๆ ละ 14 ครั้ง ตั้งแต่เวลา 12.00 น.-15.55 น. ส่วนช่อง 9 อสมท. จัดบรรยายเพียง 5 กระบวนวิชา ๆ ละ 14 ครั้ง โดยมีเวลาบรรยายเพียง 15.30 น.-16.30 น.เท่านั้น สำหรับช่อง 7 สี ได้ทำการถ่ายทอดสัญญาณผ่านดาวเทียมไปยังสถานีเครือข่าย 14 สถานี คือ เชียงใหม่ สุโขทัย นครราชสีมา อุบลราชธานี ขอนแก่น ระยอง ภูเก็ต สุราษฎร์ธานี หาดใหญ่ นครศรีธรรมราช นครสวรรค์ เชียงราย และ เลย

สำหรับสถาบันการศึกษาแห่งอื่นที่เริ่มใช้การบรรยายทางโทรทัศน์ให้นักศึกษาที่เรียนอยู่ทางบ้านได้รับฟังและศึกษาในบางกระบวนวิชาก็คือ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช โดยเปิดสอนครั้งแรกตั้งแต่กลางเดือนธันวาคม 2523 เฉพาะวันเสาร์ และวันอาทิตย์ ณ สถานีโทรทัศน์ช่อง 7 สี การแพร่ภาพอาศัยระบบดาวเทียมเช่นเดียวกับมหาวิทยาลัยรามคำแหง ในปัจจุบันมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชได้จัดบรรยายกระบวนวิชาต่าง ๆ ทางสถานีช่อง 9 อสมท. ทุกวันจันทร์-อาทิตย์ ตั้งแต่เวลา 18.30 น.-20.00 น.